

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι, αγαπητοί φίλοι,

εκ μέρους όλων μας στο Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την παρουσία σας σε αυτό το 4^ο Συνέδριο που διοργανώνουμε. Όταν διοργανώσαμε το πρώτο μας συνέδριο, το 2012, με την κοινωνικοοικονομική κρίση στην Ελλάδα να έχει διανύσει ήδη αρκετό δρόμο, πιστεύαμε ότι συνέδριο θα αποτελούσε μεμονωμένο γεγονός. Στη συνέχεια, όμως, συνειδητοποιήσαμε ότι δημιουργήσαμε μία πλατφόρμα, ένα δίκτυο για μία πολύ αναγκαία συζήτηση, δίχως κρυφές ατζέντες και με πληθώρα από ενδιαφέρουσες και παραγωγικές ιδέες. Και, έτσι συνεχίσαμε. Το 2013, συγκεντρωθήκαμε ξανά για να συζητήσουμε το ρόλο της φιλανθρωπίας στο πλαίσιο μίας κοινωνίας πρόνοιας και, πέρυσι, το 2014, συζητήσαμε την ανάγκη για την επανεκκίνηση των νέων, τη σημασία της ηθικής στη φιλανθρωπία και την κοινωνικοοικονομική σημασία της τέχνης και του πολιτισμού. Κι έτσι, συνεχίσαμε. Το θετικό είναι ότι έχει υπάρξει μεγάλο ενδιαφέρον και έχουμε ανταλλάξει πολλές καλές ιδέες σχετικά με το πώς θα μπορέσουμε όλοι να συνεισφέρουμε σε μία καλύτερη κοινωνία για όλους, και το πώς το να βρεθούμε όλοι μαζί, από πολλά διαφορετικά μέρη (γεωγραφικά/ιδεολογικά/φιλοσοφικά/πρακτικά) είναι εξαιρετικά σημαντικό. Το αρνητικό είναι ότι η κοινωνικοοικονομική κρίση συνεχίζεται, όχι μόνο στην Ελλάδα που φαίνεται να είναι στην πρώτη γραμμή, αλλά και σε πολλά άλλα μέρη στον κόσμο όπου τα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα είναι εμφανή, και η ανάγκη να τα αντιμετωπίσουμε και να βρούμε λύσεις παραμένει αμείωτη. Οι ανισότητες στο εισόδημα, την εκπαίδευση, την τεχνολογική και ιατρική πρόοδο, τις βασικές ανάγκες και ελευθερίες, οι φυλετικές ανισότητες, η έλλειψη ελπίδας και προοπτικών, είναι πράγματα που τα βλέπουμε όλοι γύρω μας. Αν όλες οι υγιείς δυνάμεις δεν συνεργαστούν προκειμένου να αντιμετωπιστούν αυτές οι ανισότητες, τότε έχουμε μπροστά μας έναν πολύ δύσκολο δρόμο. Και συνεχίζουμε.

Κατά τη διάρκεια της περσινής μου εναρκτήριας ομιλίας, έκανα αναφορά στον Φραγκλίνο Ντ. Ρούζβελτ, ο οποίος στο ετήσιο διάγγελμά του (State of the Union), στις 6 Ιανουαρίου του 1941, υπογράμμισε τη σημασία που έχουν οι Τέσσερις Ελευθερίες στην εξασφάλιση μίας καλύτερης ζωής για όλους τους ανθρώπους σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι τέσσερις ελευθερίες του περιλάμβαναν την ελευθερία του λόγου και της έκφρασης, την ελευθερία της θρησκευτικής λατρείας, την ελευθερία από την ένδεια και την ελευθερία από το φόβο. Αν και σήμερα θεωρούνται δεδομένες από πολλούς, είναι εξαιρετικά σημαντικό να παλέψουμε για αυτές τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες, αν πράγματι θέλουμε μία καλύτερη ζωή για όλους σε ολόκληρο τον κόσμο, για εμάς και τα παιδιά μας. Στην παγκόσμια κοινωνία του 21ου αιώνα, υπάρχει ακόμη η ανάγκη να θυμόμαστε αυτές τις βασικές ελευθερίες· ελευθερίες τις οποίες απολαμβάνουν μεν πολλοί, οι οποίες ωστόσο πρέπει να εξασφαλιστούν για πολλούς περισσότερους συνανθρώπους μας.

Την τελευταία δεκαετία, έχει καταστεί σαφές ότι το κράτος πρόνοιας δεν είναι βιώσιμο. Αντ' αυτού, στόχος θα πρέπει να είναι η κοινωνία πρόνοιας και θα έλεγα ότι δεν είναι ζήτημα επιλογής, αλλά ζήτημα αναγκαιότητας, μίας αναγκαιότητας για μία πιο δίκαιη και αποδοτική κοινωνία, αν όχι για την ίδια μας την επιβίωση. Απλά, τα προβλήματα είναι υπερβολικά πολλά, υπερβολικά μεγάλα για να τα λύσει το κράτος από μόνο του, ή ο ιδιωτικός τομέας από μόνος του, πόσο μάλλον ο τομέας της φιλανθρωπίας από μόνος του. Εμείς, ως άνθρωποι, χρειαζόμαστε τις κατάλληλες συνεργασίες μεταξύ όλων των υγιών δυνάμεων της κοινωνίας, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε τις νέες προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζει ο κόσμος μας σήμερα.

Το φετινό Συνέδριο ασχολείται εν γένει με το ζήτημα της βιωσιμότητας. Αρχικά, η εστίαση του Συνεδρίου ήταν στην βιωσιμότητα σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον, ως μία στρατηγική για την αντιμετώπιση των αυξανόμενων ανησυχιών σχετικά με τη συνεχιζόμενη υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Ωστόσο, όσο συνεχίζαμε να εξετάζουμε το ζήτημα, κατέστη προφανές ότι η χρήση των λέξεων «βιωσιμότητα» και «βιώσιμος» έχει κυριαρχήσει με τρόπους που εκτείνονται πολύ πέρα από τα περιβαλλοντικά ζητήματα. Σήμερα, κάνουμε λόγο για *βιώσιμες πόλεις και κοινότητες, βιώσιμα τρόφιμα, βιώσιμη ανάπτυξη, βιώσιμα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης, βιώσιμη εκπαίδευση, αρχιτεκτονική και, εν τέλει, βιώσιμη κοινωνία και βιώσιμο μέλλον.*

Για να έχουμε μία ουσιαστική συζήτηση σχετικά με τη βιωσιμότητα, θα πρέπει λοιπόν να κινηθούμε πέρα από το όρια του φυσικού περιβάλλοντος και να συμπεριλάβουμε τους τομείς που σχετίζονται με την κοινωνία και την οικονομία. Αυτός ήταν και ένας από τους κύριους στόχους μας για το φετινό Συνέδριο, και σκοπεύουμε να τον επιτύχουμε εστιάζοντας σε ζητήματα όπως η *βιώσιμη φιλανθρωπία* και οι *βιώσιμες φιλανθρωπικές πρακτικές*, η *βιώσιμη υγεία* και τα *βιώσιμα συστήματα τροφίμων*, οι *βιώσιμες κοινότητες* και ο ρόλος της τέχνης στην επίτευξή του, τα *βιώσιμα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας*, και οι *βιώσιμες περιβαλλοντικές πρακτικές*. Με αυτόν τρόπο, ελπίζουμε πως όλοι θα κερδίσουμε κάτι από αυτή τη διαδικασία, και πως θα είμαστε καλύτερα εξοπλισμένοι για να αντιμετωπίσουμε τα περίπλοκα προβλήματα του σήμερα, και θα μπορέσουμε να βοηθήσουμε στη δημιουργία μίας πιο δίκαιης και υγιούς κοινωνίας, που θα είναι αρκετά δυνατή ώστε να αμυνθεί ενάντια σε όλων των ειδών τα «άκρα». Μιλάμε λοιπόν για μία βιώσιμη κοινωνία, που όχι μόνο θα επιβιώσει, αλλά που θα μπορέσει και πάλι να αποκτήσει ελπίδα και όνειρα για ένα καλύτερο αύριο για όλους τους ανθρώπους σε ολόκληρο τον κόσμο. Η ίδια η βιωσιμότητα θα παραμείνει μία δυναμική και διαρκώς εξελισσόμενη διαδικασία, από τη φύση της περίπλοκη, αλλά και εγγενώς σημαντική, καθώς όλοι μας βλέπουμε και αισθανόμαστε την ανάγκη για τη συνεργασία του Δημόσιου και του Ιδιωτικού τομέα, με τρόπο βιώσιμο, και με τη βοήθεια της φιλανθρωπίας γενικότερα, για τη δημιουργία των υποδομών που είναι απαραίτητες προκειμένου να αντιμετωπίσουμε την ίδια τη ζωή. Και, ας μην ξεχνάμε τη σημασία της παραγωγικής και ηθικής ηγεσίας που απαιτείται προκειμένου να λειτουργήσουν πραγματικά αυτές οι συνεργασίες. Δυστυχώς, στον σημερινό μας κόσμο, οι πραγματικοί ηγέτες σπανίζουν, όπως άλλωστε και η κοινή λογική.

Εμείς στο Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, συνειδητοποιώντας τους περιορισμούς μας, αλλά ταυτόχρονα αναγνωρίζοντας τις ευθύνες μας, θα συνεχίσουμε να συνεισφέρουμε, στο μέγιστο των δυνατοτήτων μας. Είμαστε ένα διεθνές Ίδρυμα, και οι διεθνείς μας κοινωφελείς δραστηριότητες αγγίζουν περισσότερες από 111 χώρες. Ωστόσο η Ελλάδα, μία χώρα βυθισμένη στην κρίση και γενέτειρα του ιδρυτή μας, θα συνεχίσει να αποτελεί το επίκεντρο της δράσης μας. Του χρόνου, αυτή την εποχή, σκοπεύουμε να παραδώσουμε στο Ελληνικό Δημόσιο το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, το οποίο θα είναι το νέο «σπίτι» της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, μαζί με το Πάρκο Σταύρος Νιάρχος, ένα πάρκο 40+ στρεμμάτων. Ταυτόχρονα, και επιπλέον των συνηθισμένων κοινωφελών μας δραστηριοτήτων, έχουμε προσπαθήσει να ανταποκριθούμε στις ανάγκες της κρίσης, τα τελευταία χρόνια, με δύο επιπλέον Πρωτοβουλίες, μία πρωτοβουλία €100 εκατομμυρίων (που ξεκίνησε το 2012 και ολοκληρώθηκε στις αρχές του φετινού έτους) για την αντιμετώπιση της κοινωνικοοικονομικής κρίσης που έχει πλήξει τόσους ανθρώπους στην Ελλάδα, και μία πιο πρόσφατη Πρωτοβουλία, ύψους επίσης €100 εκατομμυρίων, για την Επανεκκίνηση και Ενίσχυση των Νέων (η οποία συνεχίζεται ακόμα). Μπορείτε να επισκεφτείτε τον ιστότοπό μας (www.snf.org/el/grafeio-tyπου/lista-neon/2015/02/oloklirosi-tis-protoboulias-enantia-stin-krisi/), όπου μπορείτε να παρακολουθήσετε το ντοκιμαντέρ που γυρίσαμε νωρίτερα φέτος σχετικά με τα όλα όσα επιτεύχθηκαν, σε συλλογικό επίπεδο, μέσω αυτής της πρώτης Πρωτοβουλίας των €100 εκατομμυρίων.

Σήμερα, και ενώ η κρίση συνεχίζεται αμείωτη, ανακοινώνουμε ότι, στο ίδιο πνεύμα και με άμεση εφαρμογή, προσθέτουμε επιπλέον €100 εκατομμύρια στην πρώτη μας Πρωτοβουλία, ώστε να συνεχίσουμε να συμβάλουμε στην προσπάθεια αντιμετώπισης των συνεπειών αυτής της συνεχιζόμενης κοινωνικοοικονομικής κρίσης που έχει αποδεκατίσει με ποικίλους τρόπους τόσο μεγάλα τμήματα του ελληνικού πληθυσμού.

Οι συνολικές δωρεές μας στην Ελλάδα υπερβαίνουν πλέον το 1 δισ. ευρώ, και ελπίζουμε πως οι δράσεις μας θα μπορέσουν να συνεισφέρουν θετικά έτσι ώστε να μην καταφέρουν να καταστούν βιώσιμες οι ίδιες οι αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης. Επιπλέον, ελπίζουμε ότι οι ενέργειές μας δεν θα μειώσουν μόνο τις επιπτώσεις της τρέχουσας κρίσης, αλλά και ότι θα λειτουργήσουν σαν ένα παράδειγμα, τουλάχιστον για τις νεότερες γενιές της Ελλάδας, ότι η επιτυχία δημιουργεί και ένα καθήκον, μία ευθύνη να βοηθάμε τους άλλους, διαφορετικά η επιτυχία από μόνη της –όπως και από πολλές απόψεις ο καπιταλισμός όπως τον γνωρίζουμε– δε δύναται να είναι βιώσιμο μακροπρόθεσμα. Για εμάς είναι επίσης προνόμιο και τιμή να είμαστε σε θέση να πράξουμε κάτι τέτοιο. Όλοι εμείς στο Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, οφείλουμε την εκπληκτική αυτή ευκαιρία που έχουμε να βοηθήσουμε τους συνανθρώπους μας, στον θείο μου, τον αείμνηστο Σταύρο Νιάρχο.

Και, ενώ η Ελλάδα βιώνει σήμερα αυτές τις εξαιρετικά σκληρές προκλήσεις, καλό είναι να θυμηθούμε τον περίφημο Έλληνα ποιητή και συγγραφέα, τον αείμνηστο Γιάννη Ρίτσο, ο οποίος στο *Την Ρωμιοσύνη Μην την Κλαις*, του 1968, έγραψε:

“Τη ρωμιοσύνη μην την κλαις
εκεί που πάει να σκύψει
με το σουγιά στο κόκκαλο
με το λουρί στο σβέρκο

Νάτη πετιέται απο ξαρχής
κι αντριάει και θεριάει
και καμακώνει το θεριό
με το καμάκι του ήλιου “

Για άλλη μια φορά λοιπόν, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω όλους για την παρουσία σας, και ευελπιστώ πως θα βρείτε ενδιαφέρουσες και αποδοτικές τις συζητήσεις και τις παρουσιάσεις του Συνεδρίου.